

اولین سمینار سرمایه اجتماعی و رفاه اجتماعی

بررسی ادبیات رابطه بین سرمایه اجتماعی و عملکرد اقتصادی

حامد قدوسی
1382

مرور کلی

- نگاهی به تابع تولید در اقتصاد
- نگاهی به تعاریف سرمایه اجتماعی
- تاثیرات اقتصادی سرمایه اجتماعی
- اقتصاد نهادگرا
- مطالعات پیشین
- نقدهای موجود
- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

تابع تولید

$$Y=AF(K,L)$$

A : Total Factor Productivity (Residual Factor)

K : Capital

L : Labor

محاسبات اقتصادی نشان می‌دهد که عامل "پسماند" نقش مهمی در رشد اقتصادی کشورها بر عهده دارد.

انواع سرمایه

• :

• : ...

• :

• :

نگاهی به تعاریف

/

سرمایه اجتماعی تشکیل شده از “اعتماد، ارزش‌ها و شبکه‌هایی” که همکاری برای دستیابی به منافع دوجانبه را تسهیل می‌کند.

(Coleman)

سرمایه اجتماعی به عنوان گستره‌ای از موجودیت‌های مختلف که در دو محور مشترک هستند تعریف می‌شود: اول این که همه آن‌ها از بخش‌هایی از یک ساختار اجتماعی تشکیل شده و دوم این که این موجودیت‌ها کنش‌های خاصی را برای کنش‌گران در درون این ساختارها تسهیل نماید.

تأثیرات اقتصادی سرمایه اجتماعی

- رویکرد کلان

- اقتصاد نهادگرا
- حکومت‌گری خوب
- سرمایه انسانی

- رویکرد سطح بنگاهی:

- نظر فوکویاما در مورد گسترش اندازه بنگاه‌های بخش خصوصی
- شبکه‌های حمایتی برای کارآفرینان
- اداره بنگاه‌ها
- تجمع نیروی کار برای بنگاه‌های دانش محور
- فرصت‌های تجاری

اقتصاد نهادگرای جدید : تعریف نهادها

مجموعه‌ای از قواعد رفتاری رسمی و غیررسمی که هماهنگی و اداره رفتار بین افراد را تسهیل می‌کند.

اقتصاد نهادگرا

-هزینه مبادله

-اطلاعات نامتقارن

-سواری مجانی

-حقوق مالکیت و تضمین قراردادهای درازمدت

هزینه مبادله

-هزینه قیمت‌گذاری

-هزینه انتخاب فروشنده

-هزینه مذاکره و تنظیم قرارداد

-هزینه پیگیری و نظارت بر قرارداد

هزینه مبادله

داگلاس نورث بیان می‌کند که هزینه مبادله یک فاکتور مهم در عملکرد اقتصادی جوامع مختلف بوده است. عدم توانایی جوامع برای اعمال موثر قراردادهای یکی از دلایل توسعه نیافتگی کشورها است.

از میان نهادهای موثر بر کاهش هزینه مبادله، نهادهای تضمین حقوق مالکیت و حقوق قراردادهای بسیار مهم است.

اقتصاد نهادگرا

سرمایه اجتماعی تمایل به راه‌حل‌های همکاریانه‌تر (Cooperative) را در بازی زندانی (Prisoner Dilemma) تکرار شونده افزایش می‌دهد.

اقتصاد نهادگرا : حقوق مالکیت

سرمایه اجتماعی به عنوان یک شبه قرارداد باعث کاهش اثرات منفی ناشی از برون‌دادهای منفی بنگاه‌ها از طریق ایجاد امکان توافق و کاهش هزینه مذاکره می‌شود.

همچنین بالا بودن سرمایه اجتماعی باعث کاهش هزینه‌های لازم برای تضمین قراردادها بین افراد می‌شود.

مطالعات نشان می‌دهد سرمایه اجتماعی بالاتر تمایل کارآفرینان به سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت را افزایش می‌دهد.

اقتصاد نهادگرا : سواری مجانی

ادبیات تئوری بازی‌ها نشان داده است که زمانی که افراد احتمال تعامل بیشتر در آینده را بدهند، همکاری بیشتری با هم نشان می‌دهند. به این ترتیب سرمایه اجتماعی جایگزین نوعی نهاد حقوقی می‌شود.

در مساله منابع مشترک وجود سرمایه اجتماعی احتمال تولید برون‌دادهای منفی را کاهش می‌دهد.

اقتصاد نهادگرا : اطلاعات نامتقارن

در مسائلی مثل انتخاب معکوس (Adverse Selection) سرمایه اجتماعی باعث جلوگیری از غلطیدن بازار به سمت نقطه قفل بازار می‌شود.

مروري بر تحقيقات قبلي

كلمن (1990): نقش سرمايه اجتماعي در شكل گيري سرمايه انساني

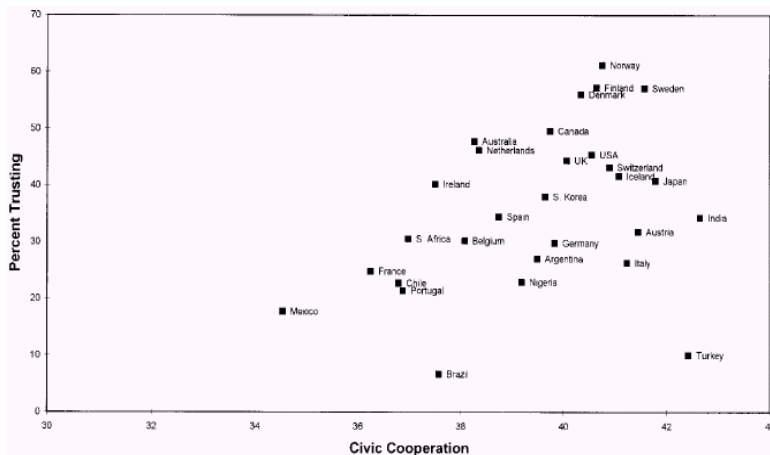
پوتنام (1993): رابطه بين مشاركت مدني و كيفيت دولت

نارايان و پريچت (1999): رابطه بين مشاركت مدني و درآمد سرانه روستايي

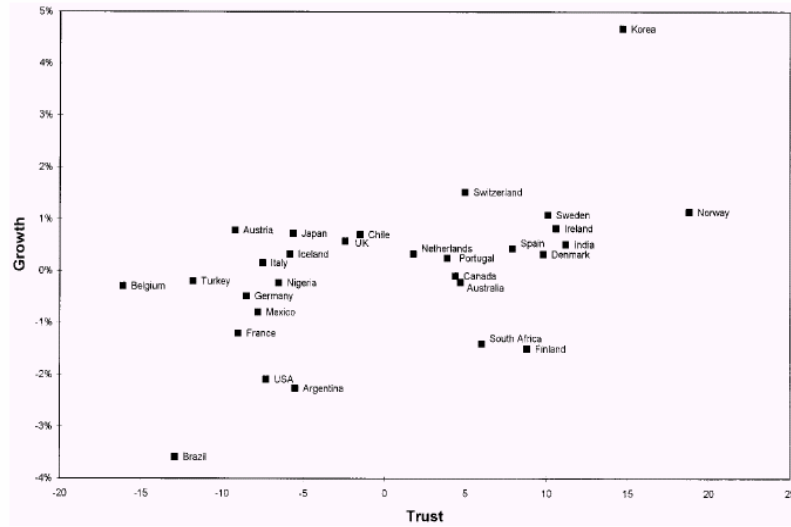
(Knack & Keefer, 1997) نشان داده اند يك واحد افزايش در شاخص اعتماد، نيم درصد رشد اقتصادي را افزايش مي دهد.

(LaPorta و همكاران، 1997): رابطه بين اعتماد و كارآيي قضايي

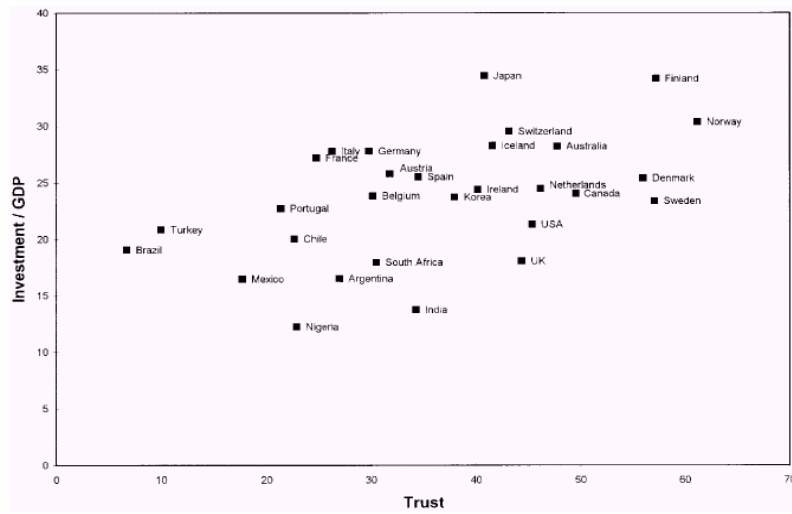
رابطه بين اعتماد و رشد اقتصادي (... , Knack)

رابطه بين اعتماد و رشد اقتصادي (Knack , ...)

رابطه بين اعتماد و رشد اقتصادي

نتایج تحقیق Knack & Keefer

(1) اعتماد و همکاری‌های مدنی رابطه قوی با عملکرد اقتصادی دارند.

(2) رابطه‌ای بین فعالیت‌های انجمنی و عملکرد اقتصادی مشاهده نشد.

(3) اعتماد و ارزش‌های همکاری مدنی در کشورهای دارای نهادهای رسمی که به صورت موثری از حقوق مالکیت و قراردادهای محافظت می‌کنند و کشورهایی که کم‌تر دچار تبعیض‌های قومی یا طبقه‌ای هستند، بیشتر است.

مشکلات و نقدها

سولو (1995): اگر سرمایه اجتماعی چیزی بیش از حرف توخالی باشد باید انباشت آن قابل اندازه‌گیری باشد در حالی که چنین نیست.

دورولف: ابهام در مفهوم سرمایه اجتماعی، روش‌های جمع‌آوری داده‌ها، امکان وجود متغیر سوم تاثیرگذار بر رشد و سرمایه اجتماعی

-مساله علیت بین سرمایه اجتماعی و رشد اقتصادی و مشکل روش‌های رگرسیون

-تناظر معنایی سرمایه اجتماعی و نهادهای موثر

مشکلات و نقدها

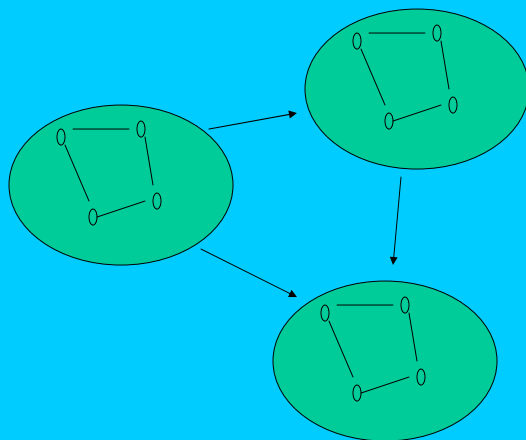
-مفهوم قدیمی، ظاهر جدید

-تاکید بر حفظ وضع موجود جوامع

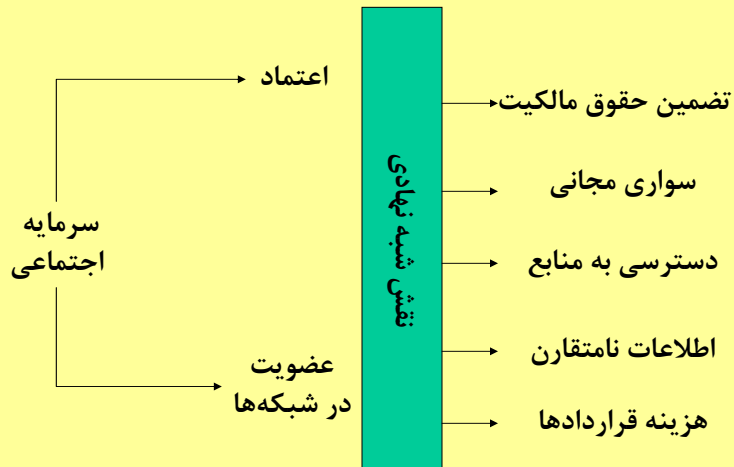
-مفهوم غربی در جوامع غربی

-تأثیرات بالقوه منفی

Bonding & Bridging

جمع‌بندی : تصویر کلی

پیشنهاد تحقیقات آتی

- رابطه بین سرمایه اجتماعی و عملکرد اقتصادی در مناطق مختلف ایران
- نقش سرمایه اجتماعی در موفقیت کارآفرینان در ایران
- بررسی تاریخی رابطه بین سرمایه اجتماعی و عملکرد اقتصادی در ایران

جمع‌بندی

- عامل پسماند
- اقتصاد نهادگرا
- مطالعات کمی
- نقدها

هر چند دیدگاه شهودی رابطه بین سرمایه اجتماعی و عملکرد اقتصادی را تایید می‌کند، ولی این مفهوم به یک مفهوم پذیرفته‌شده عمومی بین اقتصاددانان تبدیل نشده است.

با تشکر!